

Hárs József:

BELZEBUB

A hegy fölött kitört a zivatar. A sötéten gomolygó felhőkből sárgás-vörös villámok cikáztak. Az egyikbe kapaszkodva pottyant le a szőrös ördög. Túl sokat okvetetlenkedett odafönt. — Eridj a dolgodra! — dörgött rá az Ég.

Hiszen, ha tudta volna, mit kell tennie.

Addig is, míg valami eszébe nem jut, elmélkedett, kényelembe helyezi magát a tüzet fogott vén tölgy ágainak hajlatában. Az első értelmes gondolat hatására farkával szétcsapkodta a lángokat, nehogy összeroskadjon alatta az ülőhely. No, most akkor, hogyan is állunk ezzel a világgal?

— Eridj a dolgodra! — visszhangzott benne. A fa mellett hatalmas tócsa. (Az utolsó cseppek fodrozódtak rajta.) Belenézett. Ezzel az alakkal legfeljebb olyan emberek rossz álmaiban kísérthet, akik telezabálták magukat. (Lehangoló. Ezt gondolta akkor. Jóval későbben már rájött arra, hogy művészeknek és szenteknek a valóságtól elrugaszkodott, határtalan a képzeletük, ha őt kell ábrázolniuk. Nemcsak éjjel.)

Igen, az emberek. Ez az állatfaj jutott neki a teremtett világból. Az ég kitisztult, a szürke foszlányok fölött magasra tornyosuló fehér habok, halkuló morgással, lassan visszahúzódtak a horizontra. Le lehetett nézni a földre. A hegy lábánál, az égboltot tükröző kék tenger partján, falak közé szorult város, színesen-fehéren villogó oszlopos templomaival. A vízen vitorlás-evezős gályák. Hozták az árut a kereskedőknek. (Itt is, ott is emberek, kicsi kis emberek. Nosza, induljunk közéjük.)

+ + +

De így? Belzebub megrázta magát, s egyből jámbor vándorrá változott. Daróc gúnyjában a számarkóró bogáncsai.

Egy darabig a vízmóságok között bukdácsolt, aztán a cserjésben talált egy göcsörtös, de megfelelő botra. Éppen jókor. Amikor belegázolt az iménti esőtől épphogy éledő, csenevész árpatáblába, az első kunyhónál kutyák rohantak feléje. Villogó kíméletlenséggel húzott végig rajtuk, mire nyüszítve hátráltak előre.

— Erre most már vigyázni kell — jutott eszébe. Nem szabad, hogy kimutassa a foga fehérjét. Valóban, amikor a gazda valahonnan előbújt, és visszaparancsolta az ebeket, szelíd szóval tudakozódott tőle, merre találja a város kapuját. — Jó irányban megy, de siessen, mert este bezárják — hangzott a házőrzőihez képest valamivel barátságosabb válasz.

Egy darabig óvatos ugatás kísérte, úgy sietett tovább.

+ + +

Bezárják? Kitől félnek? Egy pillanatig azzal hízelgett magának, hogy talán tőle, de aztán rájött, hogy ezek még Plutóban hisznek, abban is csak úgy, hogy jó messze, valahol lent, az Alvilágban uralkodik. Hát akkor?

Az örök — ősi szokás — keresztbe tették lándzsáikat előtte. (Ez is ősi szokás: fintorgott tőle.) Honnan? Miért éppen most és minek? Háború készül. (Aha!) Ki küldött és kihez? Záporoztak a kérdések. Látnivaló volt, hogy maguk között még csak megvannak valahogy, de az idegeneknek fel is út, le is út.

Hm. Nem azért volt ördög, hogy ne tudta volna a módját, hogyan fog ki rajtuk. Félrevonta a parancsnokot és frissen varázsolt aranyakat nyomott a kezébe. — A

jósdából jövök és Jupiter papjához igyekszem. Nem akármilyen hírekkel — súgta a fülébe. A marcona katona sisakjának tolldíszje megremegett. (Megtudhatnám? Meg vannak számlálva a napjai. Kinek? Pszt! Neki. — A szájak tátva maradtak. Ő pedig akadálytalanul belépett a nagy kváderköves falak mögé.)

+ + +

A délutáni napfényben a polgárok a piactér felé igyekeztek. Belzebub is arra tartott. Nem bánta, hogy nyüzsgés, lökdösődés, láрма fogadja az oszlopsorok között. Az első munkanap. Néhány embernek, aki bizalmatlanul mérte végig, a fülébe súgta: emelkednek a gabonaárak. Bizony. Az már jelent valamit.

Hogyan fogjon hozzá? Nézzük csak: hol az állam hármasságának temploma? Majd ők elmondják, amit erről a városról tudni érdemes. A kockázók, az üzletkötők, a kézművesek asztalai és áruai, pletykás csoportok mögött húzódott meg a szerény épület timpanonos bejárata. A lépcsőn zöld gyík napozott a délutáni fényben. Csodálkozva emelte fel a fejét. Egy sarus alak errefelé?

Odabent öreg, nyútt ruhás pap fogadta a látogatót. Ugye, nem lépett rá a gyík farkára? Mert? Mert ha zavarják, szerencsétlenséget hoz a házra. (Semmi ajándék? Semmi áldozat? Csak így berontani? — Jó, jó, tessék, adok, persze, hogy adok.)

A megenyhült pap újabb ajándékok fejében megengedte, hogy a vándor betelepedjen a szentélybe, társalogni az istenekkel éjszakára. (Azért, mielőtt magára zárnám az ajtót, hadd tudjam meg, mit hallott a háborúról? A háborúról? Melyikről is? Igen, igen. Pszt! Jön az új világ! Tessék időben helyezkedni, mert felmondanak minden áldozárnak.)

+ + +

Belzebub egyedül maradt a félhomályban a három hatalmas kődarabbal. Hogyan lehet ezeket szóra bírni? Megtapogatta a nagyszakállú Jupitert, bizony hideg márvány az öreg. Junóhoz és tudós lányuk, Minerva kezéhez már nem is nyúlt. Más talán kétségbe esett volna, neki eszébe jutottak késői évszázadok. Megjelent előtte olyan mutatványos, akinek bódéjában a merev márványszobor egyszerre csak lüktető életté változott. Ezért aztán türelmesen várt. Mégis meglepődött, amikor kisvártatva — trükk helyett — tényleg megmozdultak mind a hárman. Most már szemtelen lett az ördög és elkezdett incselkedni Minervával. Mind a hárman egyszerre ráütöttek a kezére. — Fúj, de ronda vagy! Persze, az istenek átláttak a szitán, nekik nem lehetett megjátszani az együgyű vándort.

(— No, akkor üljünk le és beszéljünk. Ki vagy és mi járatban?)

Belzebub bevallotta, hogy neki ez az egész világ még igencsak új. Amikor kipottyant az égiek kegyeiből, csak azt mondták neki, hogy, mit is mondtak? Hogy tegye a dolgát.

— De mi az közelebről?

— Mondjátok, ti csak tudjátok, hol vagyunk? Érdemes az itt lakókkal valamit kezdeni?

(Szóval az új világ. Mi is úgy indultunk, hogy nem tudtuk, mi a dolgunk. Folyton-folyvást a görögökhöz, az Olümposzra szaladgáltunk tanácsért. Végül összefogtunk és elszegődtünk Numa Pompiliushoz, a rómaiak királyához. Koszt és kvártély. Még ludak is voltak a közelben. Ott. Nem itt, vidéken — biggyesztették ajkukat hozzá, és továbbra is egyszerre beszéltek. Mert tudd meg, azóta mi hárman többen lettünk. Minden valamire való városban előfordulunk. Bizony. De rajtunk kívül is annyi itt az

isten, hogy sok szavunk nincs. Nem is megyünk közénk. — Neem? Ajaj! — Némi változatosság, amikor a város előjárói állami ünnepen áldozatot mutatnak be nekünk. De nem ám igazit, csak olyan pótléket. Mert bennünk ők sem hisznek. A szöveg is mindig ugyanaz. — Hát akkor? — Számunkra pedig csak a legyek maradnak. Feketék és dörzsölik a hátsó lábukat. Mi lenne, ha miattuk egyszer eltűszenténénk magunkat? Mind a hárman egyszerre. Tehát azt mondd, a mi világunknak vége? Ideje. Megpályázhatod Plutó helyét az Alvilágban. Ha őt is elcipelik a szobortemetőbe.)

Az istenek bőbeszédűek voltak, mert örültek a ritka alkalomnak. Viszont Belzebub, látva, hogy amire ő kíváncsi, abban semmire sem jut, és amúgy sem érdekelték az öregek régi dolgai, hamarosan elálmosodott. Kissé fonnyadt áldozati babérlevelekből készített magának vackot a sarokban, és édesdeden végighorkolta az éjszaka hátralevő részét. Szerencséje volt: mielőtt a pap bejött volna, egy darázs felébresztette. Így még időben visszaváltozott vándorrá.

No, most hová? Ahol vizályt szíthat, ahol egymásnak ugraszthatja a népet. Majd csak adódik valami alkalom, hogy kipróbálhassa az erejét. Hol vannak a legtöbben? No, persze. És ismét kiment a fórumra.

Ott már kezdődött az élet.

+ + +

A nagy zshivajt egy hatalmas férfiú messze hangzó szava akasztotta meg — legalábbis egy pillanatra. Kíváncsiságtól feltűzelve álltak körül. (Ez lesz az én emberem — reménykedett a Sátán.)

— Polgárok! Tévelygők! Bűnös lelkek! Itt a világok vége! Küszöbön az új! Napkeletről hoztam nektek az üzenetét!

Füllel is érzékelhető volt a csalódás lefelé görbülő íve. Keletről? Tengert lehet rekeszteni vele. Ami onnan szabadult már ránk. Uram, hagyjon békén minket. Előbb a sárga veszedelem, aztán az összes színek szivárványa. Ne lengesse fölénk az eszméit. Egyáltalán hogyan került a falakon belülré?

Az ám. Hogyan került ide? Az őrség parancsnoka széttárta a kezét. Ő nem tudja. Talán hajón. Hajón? Az öblöt nem figyeli senki? Le kell váltani az ilyen parancsnokot! (— Majd én megmondom, ki legyen az utód — döngette a mellét egy polgár.)

— Nem hajón. Engem a fehér bálna okádott ki a partra! — zengett a próféta és ujjával ijedt kis halat fésült ki hosszú hajából.

— Úgy! Azt lehet — vont a vállát a parancsnok, és megkönnyebbülten ment vissza a helyére.

Hanem most meg a piac felügyelője kellemetlenkedett: — A mesék nem érdekelnek. Megfizette a vámot? — csapott le rá, ujjával a földön ficáncoló állatra mutatva.

— Csak ez az egy volt. Saját használatra — hajolt meg az idegen tisztelettudóan, némi gúnnyal szája szögletében.

— Az más — mondta a hatóság, és figyelni kezdte az ostáblázókat. (Csaltok, már megint csaltok.) A halacskát meg bekapta egy kóbor eb.

A férfiú körülnézett, van-e még hivatalos ember a közelben. Nincs? Kotorászni kezdett az általvetőjében. Belzebub egy oszlopnak támaszkodva figyelte. (Uram, jobbat is küldhettél volna segítőmnek!)

A tömeg egyre inkább visszatért korábbi foglalatosságaihoz. Az ostáblák mellett itt-ott kockázni kezdtek, máshol vicceket meséltek, a kézművesek fűrészelték

és kalapáltak, az üzletekben folytatódott az alku. (Hát nem lesz itt ma már semmi felfordulás?) A bálnából érkezett végre megtalálta, amit keresett, s rákezdté megint:

— Hallottatok arról a tíz parancsolatról, amit egy távoli hegyen véstek kőlapokra? Leírtam, itt van, nézzétek! Kifüggesztem ide, a Capitolium kapujára! — És haltűvel kiszögelte jó magasra, hogy le ne tudják tépni haszontalan suhancok. Ha sokban nem is, ebben már volt tapasztalata.

Az olvasni tudók odasereglettek. Ezt már a piacfelügyelő sem mellőzhette, s nagy komolyan cövekelt le a papirusz elé. Tarkóját vakargatva szólalt meg: — Az áll itt (csúsztotta ujját a papirusz közepére), hogy ne ölj. És mit kezdenél az ellenséggel, ha rátör a városra? Hagynád, hogy lekaszabolja a házad népét?

— Megmagyaráznám neki...

Harsány hahota fogadta a szavakat. — Megmagyaráznád? Amikor éppen kaszabolnak? (Belzebubnak eszébe jutott: lesz még olyan, hogy papok áldják meg a fegyvereket itt is, ott is, aztán hajrá, kaszaboljatok!)

— Isteni császáruk szétszórta a Mózes-hívőket, lerombolta templomukat, összetörette a márványlapokat, amiket talált, honnan való a tudományod? Aki idáig futott közülük, azt fölfalták a cirkuszban az oroszlánok. Te hogyan maradtál meg? — faggatta a hatalom embere a térítőt.

— Kókler, nem is látta a táblákat! — nevette a tömeg.

Belzebub nem hagyhatta, hogy tragédiából bohózáttá silányuljon az akció. Abban neki semmi szerepe. Beavatkozott:

— Mondjátok, milyen nap van ma?

— Szombat! — harsogta a tömeg.

— Nézzétek ezt a pontot! Itt van la! — bökött a kiírás harmadik pontjára. — Látjátok? Szombaton a kisujjatokat sem szabad megmozdítani! Hát még dolgozni, verítékezni a földeken, kardokat élesíteni, réztányérokat kikalapálni! Meg tudátok ezt tenni?

— Hogy ne üzletelhessünk? Még kockázni sem szabad?

— Még kockázni sem.

Hangos méltatlankodás volt a válasz. Ez a vallás ezen a piactéren csatát veszteni látszott. Sovány eredmény az ördög számára. Tépjék egymást, folyjon a vér! (Tegyel már valami égbekiáltót!) A térítő megkísérelte még egyszer magához ragadni a kezdeményezést:

— Nézzétek ezt az öreget, hogy rángatódzik minden tagja. Ha az én hitem meggyógyítja, akkor sem fogadjátok el a parancsolatokat?

— Kókler — mondták ismét körülötte. A térítő megpróbálta rátenni a kezét a beteg emberre, de az annyira rázta a fejét, hogy minduntalan lecsúszott a tenyere a fényes kobakjáról. (Jaj, istenem, hókuszpókusz és abrakadabra, elfelejtettem!) Erőlködését Belzebub egy darabig bosszankodva nézte, aztán odalépett hozzá és vállát megkocogtatta a botjával. — Idefigyelj — mondta halkan. — Idefigyelj! — emelte fel most már a hangját. A térítő rémült tekintettel fordult feléje. (Ki vagy te?)

— Mit akarsz ezzel a szerencsétlennel? Hiszen az ördög bűjt belé. Azt űzd ki belőle! Nem tudod, hogyan? No, majd én segítek neked! — és átváltozott igazi szőrös Belzebubbá. — Húú! — ugrált körülöttük.

Az öreg a soktól egy percre megdermedve bámult a jelenségre, majd magához térve, eszeveszett száguldással rohant ki a térről. A próféta megnémult a csodálkozástól. — No, itt a pillanat! (Most ereszd ki a hangod, hogy a te istened így, meg úgy! Én elvégeztem a magamét, fordítsd most a magad hasznára! Nem érted? Én tanítsalak, hogyan kell? — súgta neki a szőrös.)

A pillanat azonban elmúlt. — Szimuláns! — kiáltottak az öreg után, majd — mivel mást nem láttak — a térítő felé fordultak valamennyien. Nyakunkra hoztad az Alvilágot! Pusztulj innét! Fenyegetőn emelkedtek feléje öklök, botok. A hatalmas ember általvetőjét a feje fölé tartva hátrált a templom felé, és közben segélykérően kereste a vándort. Vagy az ördögöt, vagy akárkit. Mindegy. De Belzebub bolond lett volna a tömegben maradni. Hopp! És máris! ... Sátáni kacajjal lógatta patáit a Capitolium timpanonjáról.

Egy idő után azonban megunta a csíhi-puhit, az ingyen cirkuszt, leugrott, felnyalábolta a térítőt, és áttelepítette az egyik tetőre. — Jól elagyabugyáltak — vette szemügyre az összetört férfiút. Ha nem mentelek ki a dühöngők közül, otthagytad volna a fogad. Mit, a fogad! — Azt ajánlom, hogy vitorlázz el innét mielőbb. Amíg egészen agyon nem vernek.

— De a papiruszom! — siránkozott dagadt ajakkal.

— Hagyd abba a térítést! Nem neked való. Legalábbis amíg bele nem tanulsz.

— Sátán, miért adsz nekem tanácsokat? — nyögte halálra váltan.

— Miért? Hiszen ugyanabban a cipőben járunk mind a ketten. Jártunk, ha nem rontottad volna el — dobbantott a patájával. — Egymásra vagyunk utalva. Beteg nélkül minek az orvosság. Bűnös nélkül nem lehet téríteni. Mikor lesz még egy ilyen alkalom! — Aztán duzzogva elindult a hegyre, s ott elhelyezkedett a fán. (— Nekem kell elmagaráznom, hogyan tegyen csodákat? Hát igen, nekem kell elmagaráznom.) Egy darabig még mondta a magáét, majd szép lassan elnyugodott.

Vajon?... Idő múltán kíváncsian hajolt ki az ágak közül. A próféta a tetőn elterülve, mozdulatlanul. (— Az istenfáját! Előbb kellett volna! ...Vagy mégse? Na? Na!) Az alak lassan föltápáskodott, majd égneke emelte karjait. És a hold érzéketlen fényében segélyt kérően imádkozni kezdett.

A Sátán leszólt: — Megyek!

Most már tudta, hogy nem marad munka nélkül az új világban.

— — —